

Utdrag ur

LEVIDE KYRKA GOTLAND VÅRD- OCH UNDERHÅLLSPLAN 2006

Ansvariga för vård- och underhållsplanen

Inför upprättandet av denna vård- och underhållsplan för Levide kyrka har kyrkan och kyrkogården besiktigats av undertecknad.

Ansvariga för vård- och underhållsplanens olika delar anges här nedan.

(Namn inom parentes anger dock att i planen endast använts där angivet besiktningsprotokoll eller åtgärdsprogram, upprättat av resp. namngiven konsult.)

Kyrkobyggnad	Arkitekt Jan Utas
Elinstallationer och åskskydd	(Elingenjör Peter Ström)
Kyrkogårdsmur	Arkitekt Jan Utas
Kyrkogård	Arkitekt Jan Utas
Växtlighet på kyrkogården	Kyrkogårdsingenjör Johan Arvidsson
Kalkmålningar	Ej utsedd
Stenarbeten	Ej utsedd
Inventarier av trä	Antikvarie Bodil Mascher
Inventarier av metall	Antikvarie Bodil Mascher
Inventarier av sten	Antikvarie Bodil Mascher
Textilier	(Textilkonsultfirma Lotine)
Kyrkklocka/-or	(Ing. Ingvar Rohr)
Övriga inventarier	Antikvarie Bodil Mascher

Källförteckning

Otryckta källor

Handlingar i Riksantikvarieämbetets arkiv, ATA, Stockholm

Handlingar i Gotlands fornsals arkiv, Visby

Inventering av inventarierna i Levide kyrka 2003-04, utförd av Birgitta Lerberg m.fl.

Inventering av Levide kyrkogård, utförd 1996 av antikvarie Torsten Gislestam, Gotlands fornsal.

Program för utvändiga restaureringsarbeten på Levide kyrka, upprättat 2005 av arkitekt Jan Utas, Visby.

Program för invändiga restaureringsarbeten i Levide kyrka, upprättat 2005 av arkitekt Jan Utas, Visby.

Trädplan för Levide kyrkogård, upprättad 2005 av trädgårdsingenjör Johan Arvidsson, Visby.

Tryckta källor

Lagerlöf-Svahnström, Gotlands kyrkor, 1991.

B. G. Söderberg, Gotländska kalkmålningar 1200-1400, 1971.

I. Rohr, Gotlands kyrkklockor och ringningsseder, 1985.

Svahnström, Gunnar och Karin, Måleri på Gotland 1530-1830, 1989.

Inventarium över svenska orglar 1989:II, Linköpings och Visby stift, red. Tore Johansson, 1990.

Strelow, Hans Nilssøn, Cronica Guthilandorum, 1633.

Sveriges Kyrkor, Gotland bd VII:4, 1996.

Öhrman, Roger, Sockenmagasin på Gotland. I Gotländskt Arkiv 1990.

Händelselista

ÅR	BYGGNADSDEL ETC:	REF.
1058	Byggnadsår enligt Strelow.	SvK
1100-tal	Dopfuntsfot av sandsten, tillskriven anonymmästaren "Byzantios", nu i Gotlands fornsal.	RAÄ
	Troligen fanns vid denna tid en träkyrka på platsen.	SvK
s. 1100-tal	Koret och absiden uppfördes (SvK anger "1200-talets förra hälft").	GK, SvK
t. 1200-tal	Långhuset byggdes, sydportal av "Calcarius".	GK, SvK
o. 1250	Tornet byggdes.	GK, SvK
	Målade invigningskors (4 st.).	SvK
o. 1300	Kyrkan moderniserades i gotisk stil genom att långhusets S portal justerades till spetsbågesstil, ett gotiskt fönster sattes in i långhusets S mur och triumf- och tornbågarna vidgades. Kalkmålningen (kvadermönster) på triumfbågen tillkom (GKM anger tidpunkten till o. 1245). Troligen sattes även en nordportal i långhuset igen vid detta tillfälle.	SvK
1300-tal	Processionskrucifixet.	GK, SvK
ca 1450	Kalkmålningar av "Passionsmästaren" på S långhusväggen.	GK, SvK
	Kristofferbild av samme målare i långhusets SV hörn.	GKM
1467	Kyrkklocka, sannolikt gjuten av Hermen van Lövede.	SvK, Inskr.
1558	Gravsten över Jacob Malgar (Mallgårds) på kyrkogården.	SvK
o. 1650	Dopfunten tillverkades.	SvK
1662	Altartavlan målades av Johan Bartsch d.ä. (GK, GKS och RAÄ anger "1663").	SvK, RAÄ,
	Dopfunten målades av Johan Bartsch d.ä.	GK, GKS
		SvK, RAÄ
1682	Epitafium på N korväggen över en prästfamilj.	GK
1680-tal	Predikstolen tillverkades av kyrksnickaren Jochim Sterling, Visby.	SvK, RAÄ
1685	Predikstolen målades av Andreas Hamborger.	SvK, GKS
	Korbänken "bygd...af Paul Wäfver".	SvK

ÅR	BYGGNADSDEL ETC:	REF.
1689	Altarskranket. Kyrkoherde Petrus (Hercules) Briants epitafium målades av Andreas Hamborger. Sandstensepitafiet hugget före 1689, möjligen av Elias Meisen i Burgsvik.	SvK, Inskr SvK, GKS
1694	Kyrkan kalkades sannolikt invändigt samt försågs med en rad målade bibel- och psalmcitat på väggar och pelare. Akantusmålningen i absidvalvet tillkom (GK anger "1700-talet").	SvK SvK, GK
1689	Korbänken målade av Rasmus Bartsch. Ljuskrona av mässing, skänkt av Paul Wäfvare.	SvK SvK, Inskr.
o. 1700	Bänkinredning	SvK
1702	Bänkinredningen målades (GKS anger t. 1700-tal).	SvK, GKS
1748	Votivskeppet, skänkt till kyrkan av Olof Olofsson, Silte.	SvK, GK
o. 1750	Nummertavla tillverkad av Johan Hernell.	SvK
1759	Ett sockenmagasin av trä uppfördes på kyrkogården.	SvK
1781	Årtal i äldre vindflöjel i ringkammaren, samt på en äldre spirstock, förvarad i tornhuven. Inskriften på spirstocken anger att "Halvar bygt denne Torn".	SvK SvK
1786	Sakristian byggdes.	RAÄ, SvK
1813	Faltaken bristfälliga.	SvK
1827	Kyrkan restaurerades invändigt, varvid det östra fönstret i långhusets nordvägg förstörades. Stengolvet i koret lades om och höjdes ¼ aln (15 cm), nya trägolvlades in i långhuset och tornet. Bänkindelningen ändrades från tre till två bänkkvarter i bredd (utfördes 1828?).	SvK
1832	Kyrkklockan omgjuten av S. Ch. Grönwall, Stockholm. Trädplantering på kyrkogården. Kyrkogården utvidgades troligen åt N.	SvK, GKR SvK
1833	Kyrkan uppges vara i gott skick.	SvK
1835	Predikstolen, korbänken, bänkinredningen och altarskranket målades över med brun färg av målaren Nils (Niclas) Timgren.	SvK

ÅR	BYGGNADSDEL ETC:	REF.
1922	Nya kolonnetter med kapital och baser sattes in i ljudgluggarna. Vid en besiktning av representanter för riksantikvarien noterades att kyrkan hade svåra fuktskador invändigt.	SvK
1923	Invändiga reparationer på puts och bänkar (svampskador).	SvK
1938	Kyrkan ”rappad” av byggmästare August Pettersson, Fardhem.	Inskr.
1956-57	Ut- och invändig restaurering efter förslag av arkitekt Nils Arne Rosén, Stockholm:	GK, SvK
	– Tornhuven förnyades.	SvK
	– Tornets fasader putsades (med cementhaltigt bruk) och vitkalkades.	SvK
	– Nya faltak på kor, absid, långhus och sakristia (på koret och långhuset lades de ovanpå det gamla plåttaket).	SvK
	– Det södra absidfönstret rekonstruerades.	SvK
	– Det fyrpassformade fönstret ovanför det S sidoaltaret togs fram.	SvK
	– Arkeologisk utgrävning i koret.	SvK
	– Predikstolen flyttades från långhusets SÖ hörn till det NÖ hörnet, varvid en ny trappa tillverkades och den äldre trappan och ryggstycket slopades. Den ursprungliga bemålningen togs fram.	SvK
	– Trägolven i absiden, långhuset och tornet byttes mot kalkstensgolv med nya trägolv i bänkkvarteren. Stengolvet i koret lades om och sänktes något.	SvK
	– Kalkmåleriet på triumfbågen togs fram och rekonstruerades (konservator Erik Olsson, Sanda).	SvK
	– Ursprunglig målning på korbänken och altarskranket togs fram.	SvK
	– Inredningen och de fasta inventarierna rengjordes och retuscherades m.m.	SvK
	– Bänkkvarteren kortades och lösa stolar inrättades i mittravén i långhuset.	SvK
	– Orgeln renoverades.	SvK
	– Ny vindflöjel med årtalet 1957.	SvK

ÅR	BYGGNADSDEL ETC:	REF.
	– Kaminen togs bort och el-värme installerades med bänkvärmare och radiatorer utefter väggarna.	SvK
	– Ljuskrone av mässing, tillverkad av Jac. Dahlström, Visby, skänkt av Elin Johansson, Ollajvs. Hänger över N bänkkvarteret.	SvK
1973	Ett kassaskåp insattes i nischen i altaret.	SvK
199?	Gångstigarna på kyrkogården belades med betongplattor.	
1999	Fyra äldre gravstenar på kyrkogården konserverade av stenkonservator Karl-Gustaf Eliasson.	GF

Förkortningar:

ATA	Riksantikvarieämbetets arkiv, Stockholm.
GF	Gotlands fornsals arkiv.
GK	Lagerlöf-Svahnström, Gotlands kyrkor, 1991.
GKM	B. G. Söderberg, Gotländska kalkmålningar 1200-1400, 1971.
GKR	I. Rohr, Gotlands kyrkklockor och ringningsseder, 1985.
GKS	Gunnar och Karin Svahnström, Måleri på Gotland 1530-1830, 1989.
ISO	Inventarium över svenska orglar 1989:II, Linköpings och Visby stift, red. Tore Johansson, 1990.
Inskr.	Inskrift i kyrkan
o.	omkring
s.	sent
Strelow	Hans Nilssøn Strelow, Cronica Guthilandorum, 1633.
SvK	Sveriges Kyrkor, Gotland, bd VII:4, 1996.
t.	tidigt